

ÜLKEMİZDE BİREYİN - AİLENİN - TOPLUMUN SAĞLIK BAKIM GEREKSİNİMLERİ - BEKLENTİLERİ VE HAKLARI

Dr. Gülbahar KESKİN
İst. Ü. İst. Tıp Fak.
Hemşirelik Hizmetleri Müdürü

Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler sağlık hizmetlerini büyük ölçüde etkilemiştir.

Tıbbi teknoloji sağlık hizmetlerini kalite ve maliyet yönünden olumlu etkiler.

Kitle iletişimi araçlarının yaygın biçimde kullanılması, bireylerin son gelişmelerden çabuk haberdar olması,

Uluslararası seminer ve kongrelerin sık düzenlenmesi, Toplumların sağlık hizmetlerindeki,

– Bakım standartları

– Tanı teknikleri

– Güvenli sağlık gereksinimlerinin karşılanmasını gündeme getirmektedir.

Bireylerin sağlık ekibinin fonksiyonları doğrultusunda ne istemeleri gerektiğinin farkında olmadıkları, sunulan hizmetleri yargılamadan kabul ettikleri yapılan araştırmalardan anlaşılmaktadır. Bu nedenle bireylerin güvenceli, kaliteli standart sağlık hizmetlerini talep edecek şekilde bilgilendirilmeleri kaçınılmazdır. Bireylerin ailenin, toplumun “Sağlıklı Yaşama Hakkı” temel haklarından biridir.

Bireylerin hastalanması,

– Ailesine, sosyal yaşamının bozulmasına

– İş ortamında iş günü kayıplarına

– Kendisinin Holistik dengesinin bozulmasına neden olmaktadır.

GÜNÜMÜZDE SAĞLIK HİZMETLERİNİN FELSEFESİ

Tüm sağlık hizmetlerinin sunumu kişiye ve mesleklere değil, sağlık ekibinin tümüne aittir. Sağlık bakım sistemlerinde iş ve teşhis merkezli bakımın yerini birey, aile ve toplum almakta insan faktörü ön plana çıkmaktadır.

Ülkemizde insanın da nitelikli, güvenli, entegre sağlık hizmeti almaya hakkı vardır. Herkesin sağlık hizmetlerinden eşit ve standart yararlanabilmesi

için yasalar düzenlenmelidir. İnsan hakları doğrultusunda, sağlık ekibi hasta haklarına saygılı olmak zorundadır.

Devlet toplumun sağlık hizmetlerinden beklenti ve geresinimlerini yasal düzenlemelerle karşılamak durumundadır. Çünkü sağlık hizmetini üretenlerle, hizmetini tüketenler arasında hizmetin maliyeti, güvenliği, kalitesi ile ilgili olarak bir memnuniyetsizlik görülmektedir.

- Bunu ortadan kaldırmak için sağlık bakım kalitesini yükseltme,

- İnsan onuruna yakışır davranma

- Bireylerin kendi yaşamlarını belirleme

- Güvenli, sağlıklı yaşam sürdürme

- Özel yaşamına saygılı olma gibi "İnsan Hakları" içerisinde hasta haklarına tüm sağlık ekibi birlikte sahip çıkmalıdır.

28-30 Mayıs 1994 de Amsterdam'da yapılan ve Dünya Sağlık Örgütü "Avrupa Bürosunca düzenlenen toplantıda "Avrupa'da İnsan Haklarının Geliştirilmesi Bildirgesi" hazırlanmıştır. Bu bildirmede hasta haklarının korunması için stratejiler saptanmıştır.

SAĞLIK BAKIMI SUNUMUNDA İNSAN HAKLARI VE DEĞERLERİ

- Bilgilendirme

- Onaylama

- Mahremiyet

- Özel hayata saygılı olma

- Bakım ve tedavi

- Başvuru olarak toplanmıştır.

Başka bir deyişle insan hakları, sağlık hizmeti sunumu sırasında temel hasta haklarının güvenceye alınması amacını taşır. 50 yıldır Dünya'da Hasta Hakları konusunda çalışmalar yapılmaktadır. bu konuda sağlık elemanı yetiştiren okullarda irdelenmeli, ayrıca sağlık çalışanlarına etik ve hasta hakları ile ilgili hizmet-içi eğitim programları düzenlenmelidir.

HASTA HAKLARI

- Hemşire, bireyin ırk, dil, renk, cinsiyet, etnik köken, Sosyo ekonomik ve kültürel durumuna bakmadan adil bir bakım hizmeti vermelidir.

- Hasta ve ailesi hastalıkla ilgili bilgi alma ve kararlara katılma hakkına sahiptir.

- Hastanın tedaviyi kabul veya red etme hakkı vardır.

- Hastaların tedavi ve bakım süresince mahremiyetlerine saygıyı bekleme hakları vardır.

- Hastaların kendilerine ait bilgiyi güvenlik içinde saklanmasını bekleme hakları vardır.

- Bireylerin koordineli sürekli bakım alma hakkı vardır.
- Kurumu ne olursa olsun belirlenmiş standartlar ölçüsünde birey sağlık bakımı alma hakkına sahiptir.
- Hastalarla ilgili kayıtların tam olarak düzenlenmesi, hasta istediği takdirde başka bir kuruma transfer olma hakkı vardır.
- Bakımı ile doğrudan ilişkisi olmayan kişilerin gözlem ya da girişimlerini reddetme hakkı ve onurlu bir şekilde ölme hakkı vardır.
- Hastanın kendisine bakan sağlık ekibi üyesinin isim ve ünvanını bilme hakkı vardır.
- Hasta ziyaretçilerini seçme hakkına sahiptir.
- Hastanın kendi durumuyla ilgili bilgi ve eğitim alma hakkı vardır.
- Hastanın dini temsilciyi kabul veya reddetme hakkı vardır.
- Hasta hastanenin kurallarını ve ücret politikasını bilme hakkına sahiptir.
- Herkes koruyucu sağlık hizmetlerini sağlık ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yeterli sağlık bakımı alma hakkına sahiptir.

SONUÇ

- Toplumdaki bireylere sağlık hizmetlerinden yararlanma ve sistemden kaynaklanan sorunların etkisini azaltma konusunda Devlet desteğine ihtiyaç vardır.

- Temel insan haklarının korunması,
- Sağlık hizmetini tüketenlerin, üretenlerin ve sağlık kurumlarının haklarını belirten özel yasalar düzenleme,
- Medyanın katkısı ile hasta hakları konusunda duyarlılığın artırılması gerekmektedir.
- Kurumların ve organizasyonların bu konuda harekete geçirilmesi,
- Toplumun yapıcı bilgilerle aydınlatılması gereklidir.

Sağlık Bakım Hizmetlerinde Neredeyiz? olarak düzenlediğimiz panelimizin kamuoyunda duyuracağınızı umarak 1995 yılı HEMŞİRELİK HAF-TANIZI Kutlar saygılar sunarım.

KAYNAKLAR

- 1- Babadağ, K.: Yardım etme bilim ve sanatında hasta hakları, Hemşirelik Bülteni, 16:69, (1990).
- 2- Avcı : Hemşire ve doktorların hasta haklarına ilişkin görüşleri, *GATA Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, ss. 756-764.

- 3- Özeltin, G.: Hasta haklarının hemşirelik boyutunda incelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 1:27-32, (1994).
- 4- Nail, B.: Hasta Hakları, Etik Grubu, s. 7, (1995).
- 5- Hatun, Ş.: Hasta hakları hepimizin ihtiyacı, *Tıp Bülteni*, s. 78.
- 6- Dinç, L.: Hemşirelerin Etik Problemler Karşısındaki Yaklaşımlarının Belirlenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 1:33-43, (1994).
- 7- Lizbon Dünya Tıp Birliği Hasta Hakları Beyannamesinin Tashihi, İstanbul, 4-7 Nisan (1993) s. 1-4.